

SZASZANTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben hánxax koroná: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyszeri szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyodrad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok viz. Előfizetők és hirdetések a kiadósra nem vállalkozik. Kiadói hivatalos intéseidék

Budapest vagy Timbuktu?

Dahomeyt foglalják el úgy a franciák, mint ahogy az entente most Magyarországot mindenféle fegyverszüneti feltétel félretételével megszállja.

A vad népekkel szemben az eljárás a következő: Egyik törzset lekényezik ajándékokkal s ráusztják a másikra. Nem volt annak a két törzsnek soha semmiféle baja egymással, megéltek évezredek keresztül békességben. Nem volt ott rendtelenség, viszálykodás soha. A hódítónak azonban ürügy kell a beavatkozásra, ehhez pedig legszebb ürügy a rendcsinálás. Rendet csinálni akkor kell, ha rendtelenség van és hogy rendtelenség legyen, hát elő kell azt idézni mestersegesen. Egyik embert a másik ellen kell uszítani. Ez a recept a vadaknál mindig kitűnően bevált. Mikor aztán az egyik törzset sikerült a másik ellen uszítani, pl. Dahomeyben, akkor a franciák a civilizáció szent nevében bevonultak „rendet csinálni“, leigázták mindkét törzset, Dahomey királyát nyugdíjba tették, frakkba öltöztették, elküldték Párisba üdülni és Dahomeyből leigázott gyarmat lett.

Dahomey fővárosa Timbuktu. A franciáknak, bármilyen kedves, szeretetreméltó, kedélyes emberek, meg van az az egy hibájuk, hogy a földrajzzal örökké hadilábon állottak. Pl. a békében akárhány francia ujság állandóan összetévesztette Bukarestet Budapesttel. Vix alezredes ur, a budapesti francia megszálló csapat parancsnoka most Budapestet — Timbuktuval téveszti össze.

Vix alezredes ur azt követeli a magyar kormánytól, hogy ürítsen ki valami „Szlovákországot“, mert ott rendtelenségek vannak és az entente-nak forró vágya, hogy errefelé rendet csináljon.

Rendtelenség? nem hallottunk róla, hogy a magyar kormány közegei, a magyar közigazgatás, a magyar nép vagy akár a felvidéki tótok rendtelenedtek volna. Ellenkezőleg, az egész Felvidéken mindenütt teljes a rend és nyugalom, mindössze ott vannak zavargások, ahová cseh irreguláris csapatok a maguk szakállára betörték, és entente szakállára új térképet kezdtek csinálni. A csehek nem kellene sem a magyarnak, sem a tótnak. Ebben az országban még Arvamegye sem akar

cseh lenni. Jól tudja itt mindenki, hogy a cseheknek azért olyan kedvesek most a tótok, mert bennük olcsó munkásokat, a Felvidéken alkalmas gyarmatot remélnek kapni. A Felvidéken nemcsak a magyarság, hanem a tót nép is mindenütt erélyesen tiltakozott a Magyarországtól való eiszakítás ellen. Felsőmagyarországot a wilsoni elvek, a népek önrendelkezési joga alapján a csehek soha meg nem kaphatják. Jól tudja ezt a prágai kormány és éppen azért sutba dobva Wilson valamennyi pontját, az önrendelkezési jog helyett a rendcsinálás címén akarja a Felvidéket megkaparintani. Hogy rendcsinálásra szükség legyen, előbb rendtelenséget csináltak, nem wilsoni, hanem dahomeyi elvek szerint. A rendcsinálás ürügye alatt aztán Vix alezredes ur Timbuktuból, illetve Budapestről pur et simple felszólítja Magyarországot kormányát, hogy takarodjék ki a magyar állam a Felvidékről. Roppant egyszerű dolog — volna Afrikában.

Aztán az a bizonyos „Szlovákország“. Ez megint a kitűnő francia földrajzi tudomány egyik legujabb vívmánya. Tótországot ismerünk a történelemből, az a mai Szlavónia. Ennek a Tótországnak a sorsa egyelőre el van intézve: a délszláv birodalomhoz csatoltatott ósrégi magyar és német lakosságával együtt. Szlovákország alatt Vix alezredes ur Felsőmagyarországot érti, azt a területet, amely ezer év óta Magyarországnak éppen olyan intengrális része, mint Veszprémmege. Felsőmagyarország még közigazgatásilag sem volt külön terület soha, hus volt husunkból, vér a vérünkben, Magyarország volt. A török világban a Felvidék volt Erdélyen kívül a magyarság menedékhelye, a török hódoltság alatt álló vármegyék a Felvidéken tartották meg közgyűléseiket, tiltakozásul az idegen hódítás ellen. Arvaváralja a Thökölyek sásfészke, Nagyszombat Pázmány egyetemének bölcsője, Eperjest a magyar szabadság martirjainak a vére szentelte meg, 1848-ban, mikor már Budapest is elesett, a Felvidéken nyert új erőt Görgey hadserege, Selmecbánya a magyar bányászatnak és erdészetnek európai híri kulturközpontja, az egész Felvidéket a múlt, a családi kapcsolat, a gazdasági összefüggés, a szíve érzése magyarnak hir-

deli, magyarnak szentelte meg — ezer év által megszentelt kötelekeket Vix alezredes ur dahomeyi nemzetközi jogelvek és francia zszurnaliszták földrajzi tudománya alapján nem fogja széttegni tudni s Magyarországot nem fogja márról-holnapra Szlovákországgá keresztelni.

Igy látjuk mi az állapotokat becsületes magyar szemmel nézve. Ha a becsület és az igazság volna irányadó manapság, akkor nyugodtak lehetnének a jövőt illetőleg. Van azonban Vix alezredes ukázában egy pont, mely komoly aggodalomra ad okot: azt írja az alezredes ur, hogy ő kormánya megbízásából, párisi utasításra cselekszik.

Az már más. Ennél kellett volna maradni. Rendtelenség, rendcsinálás, Szlovákország mind csak mese és ürügy. Párisból így parancsolták: ez egyenes beszéd. Párisban van ma a hatalom, a mi kezünkben pedig semmiféle hatalom nincs. Hogy is mondta Linder exhadügyminiszter? Nem akarok többet katonát látni. Hát magyar katonát nem is lát, ellenben látja Vix alezredest szenegáli és más művelt szerezsen katonák élén.

A népkormány válaszából azt látjuk, hogy a magyar kormány nem hajlandó egyszerű fejbólintással tudomásul venni a párisi parancsot. Helyes, mögötte áll a kormánynak az egész ország. Támogatjuk minden erővel, mikor a kormány a népek igazságérzetére felel. De legyen ez a felelkezés megfelelő a magyar nemzet méltóságának. Láthatjuk, hogy elméletekkel, elvi nyilatkozatokkal az országot megmenteni nem lehet. A háboru elveszett, de a magyar hadsereget nem győzték le sehol, nem lehetséges tehát, hogy Magyarország is elveszen. Károlyi Mihály kormánya azzal vette át a hatalmat, hogy velük eddigi ellenségeink szóba állanak és méltányosak lesznek a demokratikus Magyarország iránt. Elérkezett az a perc, mikor ennek be kell következnie. Tegyen meg a kormány mindent Magyarország megmentéséért, mögötte áll ma minden becsületes magyar ember. Csak cselekvést, a nemzet méltóságához mért erélyt kívánunk valahára, ezt követeli nemcsak a népkormány, hanem a magyar nép érdeke is.

Tudja meg a világ, hogy Európa nem Afrika, Magyarország nem Dahomey és Budapest nem Timbuktu. *

A gyulafehérvári nemzetgyűlés nem mondta ki a Romániához való csatlakozást.

Nagyvárad magyar közigazgatás alatt marad. — A demarkációs vonalat csak francia igazolvánnyal ellátott tisztek léphetik át.

A magyarországi románok törekvéséről és a román vezetőség munkájának eddigi eredményéről most kezd tiszta kép kialakulni. Eddig csak találgatások és hamis hírek szolgáltak alapul a közönség tájékozására, senki nem tudott pozitívumot. Nem is lehetett, olyan nagy volt a káosz, a reménytelenség és olyan mély sebet ütött minden gondolkodó ember lelkén felelőtlen egyesek nagyhangú kijelentése, hogy csak a látszólagos végső lemondás és mindenbe való megnyugvás lehetett volna menedékünk.

Beláthatatlan következményekkel járna ha Erdélyt elvonnák Magyarországtól. Egy újabb és veszedelmesebb Elzász-kérdés és revanche-politika fenyegetné Európát és az egész világot. Évtizedek izzadságos munkája nem szolgálna ismét más célt, mint a háboru utálatos célját csak azért, mert most a kulturáltanabbak kapzsiságát kell kielégíteni.

A helyzet most kezd tisztázódni. Sok homályos, vagy rosszul megvilágított pontot látunk helyes világításban és ezekből reményt meríthetünk, hogy a végső kialakulás Magyarországra nézve kedvező lesz.

Ágoston Péter főispán-kormánybiztos hivatalba lépése óta állandó tárgyalást folytat a román vezető férfakkal. Ezek a tárgyalások már annyira komoly és biztató mederben folynak, hogy a népkormány teljes szabad kezet adott a kormánybiztosnak a tárgyalások további folytatására, mert *alapos kilátás van a megegyezésre.*

Ágoston Péter különben nagyon optimizmussal néz a megoldás elé. Bizik abban, hogy sikerülni fog kivezető utat találni a mai még mindig zavaros helyzetből.

Tegnap felkerestük dr. Ágoston Pétert és megkérdeztük a románokkal folytatott megbeszélések jelenlegi állásáról.

— A tárgyalások — mondta a kormánybiztos — most szünetelnek. Szükségtelen, mert a helyzet sem kívánja. *A románok nem lépték át a demarkációs vonalat és nem valószínű, hogy a francia vezérkar amelynek kiküldött tiszti bizottsága Kolozsvárra ment, megengedtek az átlépést. Egykét tisztről lehet csupán szó, akik a francia főparancsnokság által kiállított igazolvánnyal jöttek át a Maroson.*

— Ami Nagyváradnak a román impérium alá vonását illeti, megnyugtathatok mindenkit: **Nagyvárad közigazgatása nem kerül a románok kezébe.** Biharmegye románlakta községeiből is csak azoknak a tisztviselőknél elmozdításáról lehet szó, akik ellen panasz van, de eddigi működésem alatt egyetlen közigazgatási tisztviselő ellen sem merült fel komoly panasz.

Rendkívül érdekes a kormánybiztosnak, a gyulafehérvári nemzetgyűlés határozatáról tett nyilatkozata.

— Ma értesültem a gyulafehérvári határozatról, illetve ma láttam a határozat hiteles magyar fordítását. A nemzetgyűlés a magyarra fordított szöveg szerint egyetlen

szóval sem említi, hogy Erdélyt és a románlakta vármegyéket Romániához csatolják. Hogy nem is ez volt a cél legjobban bizonyítja az, hogy külön miniszteriumot állítottak fel a vitás területen. Inkább azt lehet ebből következtetni, hogy külön, önálló államot akarnak csinálni, függetlenül Magyarországtól és Romániától. Támogatja ezt a feltevést az a körülmény is, hogy a román nemzetgyűlés nem a román alkotmányra, hanem a román nemzeti tanácsra tett esküt.

A nagy jelentőségű nyilatkozat bizonyára megnyugtatta Nagyvárad közönségét, a melynek körében érthető lehangoltságot okozott a sok kószá hír. *Nagyvárad magyar marad és magyar marad minden olyan város, vagy község, ahol a magyarság van többségben.*

A Növédő Egyesület karácsonyi vásárja.

Lázás munka folyik a városban szerte, hogy a karácsonyi vásár messze túlhaladja a tavalyi ragyogó szép karácsonyi vásárt. Már hónapok óta tart Mikussay Margit — a fáradhatatlan, lel ményes, aranyos vigkedélyű alelnöknője az egyesületnek — munkadélutánokat külön az urnők és külön a szoc. misszió Leányklub tagjaival. Lesznek gyönyörű babák, teababák, papirosbabák, pojácák, mind egy-egy remeke a fantáziának; szebbnél szebb karácsonyfadiszek, gyöngyridikülők, brochok, láncok, tüpárnák, kezdett kézimunkák, játékok nagy választékban fiuknak, lányoknak. Kirakójáték, állatok, léghajó, autó, trombita, íróasztalkák, ólomkatonák, kocsik és ki tudná elősorolni, mi minden.

Nagy titkok fognak még kiderülni, mert most még egymás elől is rejtegetik munkáikat a melegszívű, áldozatkész, tündérujú hölgyek.

Lesz körülbelül 100 pár remek jó meleg, csinos kis cipő — az apró gyermekek részére ezt úgy tudjuk, mind Mikussay Margit készíti.

De nagymennyiségű és értékes dolgokat készítenek, mint már tavaly is tették, az olasz polgári leányiskola, az irgalmas nővérek zárdái, a Leányklub szorgalmas gárdája.

Ezen kívül a következő hölgyek neveit sikerült feljegyeznünk:

Baranyi Lehelné, Barabás Gézané, Bátky Zoltánné, Béniusz tanácsosné, Bükk Ilona, Czifra Irma, Draskóczy Mártonné, özv. Demek Gyözőné, Domokos Vilma, Eleméry Ferencné, Hannig Aranka, dr. Krüger Aladárné, Kolosváry Sándorné, Kazinczy Mária, Kozma Mici, Lázár Böske, Mikussay Józsefné, Mikussay Irén és Margit, Marián Emilné, M. Kai Katalin, Márkus Rózi, Novák Kristófné, Nádányi nővérek, Pailay Lajosné, Redényi Józsefné, Sándor Albertné, Südi Teréz, Szikuba Gyuláné, Szikora Irma, Tóth Ilona, Vass Irénke, Várszeghy Lajosné, Vodiczka Sándorné.

Ez a tündérszép karácsonyi vásár 15 én nyílik meg és akik eddig nem járultak munkájukkal, pénzükkel, avagy cukorkával, dió

val, apró süteményekkel a nagyszerűnek ígérkező karácsonyi vásárhoz, azokat, ezuton is felkéri a Növédő-egyesület vezetősége, hogy adományaikat folyó hó 15 ikéig juttassák el az egyesületbe. Ne legyen köztünk senki, aki a Növédő egyelet szegényei javára rendezett vásárhoz valamivel hozzájárulna.

Nagyvárad közigazgatása novemberben.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási szakbizottsága valószínűleg tegnap tartotta utolsó közgyűlését, mivel a népkormány kiadott rendeletében a közigazgatási bizottságokat megszünteti.

Az elmúlt november hónapban, a forradalom első napjaiban nem tartotta meg Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ülését.

A tegnapi ülésen dr. Ágoston Péter kormánybiztos elnökölt. Jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Lukács Ödön főjegyző, Németh István pénzügyigazgató, Varró Domokos műszaki főtanácsos, Vasady Lajos tanfelügyelő, dr. Thury Endre államügyész, dr. Istvánffy István árvaszéki elnök, dr. Thury László v. főügyész, dr. Mayer László v. főorvos, dr. Medvigy Gábor, Sulyok István, dr. Thury Kálmán, dr. Adorján Ármán.

A polgármester havi jelentése.

A megnyitás után Lukács Ödön főjegyző előterjesztette a polgármester jelentését november hónapról. A jelentés főbb adatai a következők:

Közegészségügyi állapot kedvezőtlen volt, mert a halálozások száma, az idegen halálesetek leszámítása mellett is 83 al multa felül a születések számát. — A fertőző betegségek közül be volt jelentve: difteritis 6 esetben, 2 halálalással, vörheny 3 esetben, 1 halálalással, hasihagymáz 18 esetben, 3 halálalással, hólyagoshimlő 1 esetben, vérhas 1 esetben, hökhurut 1 esetben, 1 halálalással, influenza 1046 esetben volt bejelentve. Az influenza erősen csökkent az október havi 2673 bejelentett esettel szemben, mivel novemberben 1627 esettel kevesebb jelentetett be. Az influenza és tüdőbajban elhaltak száma is lényegesen csökkent, mivel 112 halálalás áll szemben a mult havi 173 halálalással.

A járványkórházban ápolgatott 26 beteg; a gyermekkórházban 80 fekvő, 253 bejáró beteg gyógykezelte.

Született 37 fiu és 44 nő, összesen 81 gyermek; elhalt 109 férfi, 128 nő; összesen 238 egyén. Tüdőgyuladásban elhalt 100 egyén. Városrészek szerint elhalt: Újvárosban 46, Olasziban 48, Váralja Velencén 28, a kórházakban 116.

A közbiztonsági állapot november hónapban normális volt. Lopás előfordult 211, ebből vasuti lopás 72; csalás 10, sikkasztás 35, jogtalan eltulajdonítás 62, orgazdaság 16, árdágítás 2, könnyű testisértés 14, súlyos testisértés 1.

A nemzetőrség összes létszáma 590 fő, felállít 21 állandó őrséget, 3 karhatalmi képzétséget s ezenkívül a szükséghez képest gondoskodik a kincstári javak őrzéséről és sürgős járőrök kirendeléséről.

November hónapban befolyt kincstári adóban 337 923 K, községi adóban 265,762 K. A jelentést tudomásul vették.

A kereskedelmi miniszter rendeletet adott ki a kisajátításról szóló 1881. évi XLI. törvények módosítása tárgyában. A

rendeletet kiadták a polgármesterek, hogy az érdekelt vasutakat hallgassa meg és a saját jelentésével terjessze fel a miniszterhez.

A Nagyváradi Faárú és Ládagyár Részvénytársaság által létesített iparvagány műtanrendőri bejárását december 17-re tüzték ki s annak vezetésére dr. Thury László v. főügyészt, szakértőül pedig Varró Domokos műszaki főtanácsost küldték ki.

Bogye Mátyás utmesterek a néhai Bányai Imre utmester helyettesítéséért járó napidij és kilométerpénz ügyében hozott határozat ellen beadott felebbezését elutasították.

Apróbb építkezési és kórházi gyógydíj-ügyben beadott felebbezéseket intézett még el a közgazgatási bizottság.

A béketárgyalások titkosak lesznek.

Budapest, december 5. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A Morning Post szerint Wilson elnök kijelentette, hogy a körülmények kényesítő hatása alatt kelleltenül bár, de beleegyeznek abba, hogy a békekonferencia tárgyalásai titkosak legyenek, de hallani sem akar titkos szerződésekről, minden szerződést nyíltan kell megkötni az egész világ szemelátára.

Wilson a jövő népszövetség elnökévé akarják megválasztani.

Budapest, dec. 5. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelentik: Az amerikai politikai körök azzal a tervvel foglalkoznak, hogy Wilsont elnöki állásától való visszalépése után a jövő népszövetség elnökévé választják meg.

Franciaország négy hétre elhalasztotta a csapatok leszerelését.

Budapest, dec. 5. (Saját tudósítónktól.) Párisi jelentés szerint a kamara hadügyi bizottsága hétfőn elfogadta az ajánlatot, hogy tekintettel a Németországban uralkodó zavaros helyzetre egyelőre négy hétre elhalasztja a csapatok leszerelését.

Wilson elnök európai utja.

Budapest, dec. 5. (Saját tudósítónktól.) Hivatalosan közlik Washingtonból: Wilson elnök európai utazását egy nappal elhalasztotta. Az elnököt kitenc hadihajó és páncélos fogja kísérni, Brest kikötőjébe pedig tizenhat amerikai torpedóromboló megy elébe.

December második felében meg lesz az előzetes béke.

Budapest, dec. 5. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Az előzetes béke megkötése december második felében történik meg. Az ellenséges államok delegátusainak nem fogják megengedni, hogy az előzetes béke főbb pontjai felett vitát kezdjenek.

Merénylet Pop Csicsó István ellen.

A románok a legközelebbi napokban átveszik huszohat vármegye felett az imperiumot.

Budapest, december 5. (Saját tudósítónktól.) Aradról jelentik: Pop Csicsó István, a Román Nemzeti Tanács végrehajtó bizottsága emőkének lakása ablakán belőttek. A merénylők három lövést küldtek Pop Csicsó István lakásába, de a lövések szerencsére semmit sem találtak. A merénylők elmenekültek.

Pop Csicsó István titkára, Osiona dr. egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy a legközelebbi napokban végrehajtják a gyulafehérvári román nemzetgyűlés határozatát és huszohat vármegye felett átveszik az államhatalmat.

Olaszország igényeinek teljesüléséhez már csak Wilson jóváhagyása szükséges.

Budapest, december 5. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Londoni távirat szerint Orlando és Sonnino meg vannak elégedve a Lloyd Georgeval és Clemenceauval folytatott tárgyalások eredményével. Olaszországnak az Adriára és Kis-Ázsiára vonatkozó igényeit most már állítólag csak Wilson elnöknek kell jóváhagynia.

A szövetségesek londoni konferenciáján Amerika nem vett részt.

Budapest, december 5. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti: Miután House ezredes betegsége folytán a szövetségesek konferenciáján Amerika nem volt képviselve, a konferencia eredményét egyelőre nem hozzák nyilvánosságra. Annyi azonban már most megállapítható, hogy teljes megegyezés jött létre abban a tekintetben, hogy Németországnak amilyen gyorsan csak lehet és felelős személyeinek rangra való tekintet nélkül bűnhődnie kell.

A román csapatok átlépték a Marost.

Marosvásárhely, dec. 5. Román járőrök tegnap átlépték Marosludasnál a Maros folyót és ezzel a fegyverszüneti szerződést megszegték. A román csapatok elfoglalták Királyfalvát és Nyádtót, két olyan helységet, amely a demarkációs vonalon már túl van. A marosludasi román csapatok parancsnoka elrendelte, hogy délután hat órára egy vonatot állítsanak be, amely a román csapatokat innét Besztercére fogja tovább szállítani.

Hindenburgot a munkástanács haditörvényszék elé állíttatja.

Bécs, dec. 5. Leipzigból jelentik: A leipzig katona- és munkástanács, hasonlóan a berlini katona- és munkástanácshoz, a legélesebben követeli, hogy a nagyfőhadiszállást haladéktalanul oszlassák fel, Hindenburgot szolgáltassák ki és társaival együtt a katona- és munkástanácsok haditörvényszéke elé állítsák.

A Székely Nemzeti Tanács a megdöbentő erdélyi eseményeknek megfelelő állásfoglalásra készül.

Budapest, december 5. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A Székely Nemzeti Tanács egy olyan monumentális állásfoglalást készít elő, amely megfelel a megdöbentő erdélyi eseményeknek. Budapest harmincezer főnyi székelysége és erdélyi magyarsága e hó 8-án délután három órakor ez ügyben nagygyűlést rendez a régi műegyetem nagytermében.

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazaérkeztem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplikáltabb munkát: fogigazító gépet, kassettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.



BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

TELEFON: 10-50.

A papság áldozatkészsége a közjóért.

Bundala nagyprépost beszéde gróf Széchényi püspök nevenapján.

A tegnapi alkalmat, mikor a papság a megyéspüspöke köré sereglett, hogy hódolatát és ragaszkodását fejezze ki a főpásztorhoz, ragadta meg *Bundala Mihály* nagyprépost s programot fejtett ki, melyet eddig csendben követtek és építettek. Kétszeresen fontos jelentőségű volt az üdvözlés, mert ez az alkalom is csak demonstrálta, hogy úgy gróf *Széchényi Miklós* püspök, mint papsága a modern kor talaján áll s bármily áldozatot kíván is a haza, készek ezt a haza oltárára lerakni s minden tettükben csak a „Jó Pásztor“ vezeti őket.

A központi papság, az apácák és tanítói kar tegnap tisztelgett a megyéspüspök-nél névnapja alkalmából. Dr *Bundala Mihály* nagyprépost a következő beszéddel köszöntötte a Főpásztort:

„Nagyméltósága és Főtisztelendő Püspök Ur!
Kedves testvérünk!

Isten iránti hálával és örömmel telt szívvel jöttünk ma Nagyméltóságod elé Szent Miklós napjának előestéjén! Örömmel afőlött, hogy Nagyméltóságodban Jézus Szíve szerint való, lelki gyermekeit megértő, bajaikban osztozó főpásztort van szerencsénk birhatni. Hálvval az Isteni Gondviselés iránt, hogy annyi gond és keserv között Nagyméltóságodat nekünk testi, lelki ereje épességében megtartotta. Nagy hadvezérek hősi karjából kiesett most nem egy kard, koronák estek le királyok fejéről; lelki vezéreink azonban, Istennek hála, a nagy megpróbáltatások dacára bátran és kitartóan vezetik a rájuk bízott lelkek taborát! Az Isteni Gondviselés, amely oly kifürkészhetetlen módon vezeti az emberek és országok sorsát, nem hagyja ugyanis magukra a lelkeket, hanem főpásztoraik által irányítja és bátorítja őket, hogy bármily ködösnek látszik is a látókör, el ne tévesszék az utat, amelyen előjární és e rájuk bízottakat is vezérelniök kell, hogy maguk és embertársaik igazi javát szemmel tartva a haza és az egyház jólétéért fáradozzanak. Azért, a midőn a jóságos Isteni buzgón kérjük, hogy tartsa meg nekünk Nagyméltóságodat erőben és egészségben még számos esztendőig, igérjük, hogy úgy imádságaink, mint kötelemeink buzgó, odaadó és áldozatkész teljesítése által felelősségteljes s jelenleg kétszeresen is nehéz főpásztori gondjait enyhíteni, azokat hűségesen megosztani akarjuk.

Bármilyenné alakuljon is a most oly bizonytalan jövő, egyről biztosítjuk Nagyméltóságodat, hogy valamint a bajok, melyeket a háboru ütött, nemcsak anyagiak és földosztás és szavazati joggal egyedül nem gyógyíthatók, hanem a főképen lelkiek; úgy mi mindannyian, amint a közjóért készek vagyunk minden anyagi áldozatra, a lelkek gyógyítása, a vallásosság fentartása, a hit, remény és szeretet erősítésére megteszünk mindent, hogy szegény, sanyargatot hazánkat előbbi jólétébe s a ránk bízott hivatást Isten szeretetébe és buzgó szolgálatába visszavezessük.

Nagyméltóságodat most meg tisztelgeti kérjük, hogy bennünket Főpásztori szívében továbbra is megtartani kegyeskedjék. A Pásztorok Pásztorától pedig esdjük, hogy a szeretet amaz kapcsolatát, mely bennünket össze fűz, állandósítani és Nagyméltóságodat még sokáig megtartani kegyeskedjék!

Széchényi Miklós gróf, megyéspüspök válaszában megköszönte a papság hódolatát. Nagy megnyugvás részére, mikor a mai

megpróbáltatások közt papságot rendületlenül látja maga mellett. A szent Szív oltalmába bizik és annak védelmébe ajánlja papságát is és biztos abban, e Szív nem fogja elhagyni Egyházát sosem.

Az üdvözlés után a püspök még sokáig tartózkodott papjai körében.

A magánalkalmazottak demonstráló gyűlése.

Támadás a „Hangya“ ellen.

Tegnapi számunkban megértéssel és a helyzet komolyságának megfelelő hangon emlékeztünk meg a magánalkalmazottak akciójáról. Megirtuk, hogy az állásnélküli, a harc-téren kifáradt és legnagyobb részben tönkrement alkalmazottak visszafogadása, megélhetésüknek biztosítása a többmillió hadicégeknek erkölcsi kötelessége. Leszögeztük a magánalkalmazottak követelésének jogosságát és óva intettük a lelketlen kereskedőket és munkaadókat a kérés további megtagadásától.

A magánalkalmazottak tegnap megtartották a Bémer téren nagygyűlésüket. Néhány százra menő tömeg gyűlt össze, akik előtt *Kandel József* szakszervezeti előadó ismertette a gyűlés célját. Ugyanazokat mondta, amiket mi megirtunk. *Kandel* után *Bihari József* szólt fel és előadta, hogy a városi közéletmezés és a Hangya-szövetkezet sem tett eleget abbéli ígérének, hogy bizonyos számú állásnélküli alkalmazottakat elfogad. Határozati javaslatot terjeszt elő, amely szerint az üzlettulajdonosokat még egyszer felszólítják a megállapodások szabályszerű és emberséges betartására.

A népgyűlés ezután tüntető felvonulást rendezett és itt egy kis gixer történt. A tüntetők a „Hangya“ szövetkezet elé vonultak és a vezetők minden igyekezete dacára sikerült néhány felelőtlen egyénnek az irodába behatolni, ahol a tisztviselőket a legerősebb és legsértőbb kifejezésekkel molesztálták és követelték, hogy a „Hangya“ 25 alkalmazottat állítson munkába.

Ez a viselkedése a magánalkalmazottaknak nem volt helyes, mert a Hangya, amely a háboru alatt üzemét kevesebbre mint a felére szállította le, a harctérről visszatért négyszáz tisztviselőjét fogadta vissza.

Ennek dacára dr *Magurányi Jenő*, a Hangya itteni igazgatója kész volt az állásnélküli alkalmazottak szakszervezetével tárgyalásokba bocsátkozni, csak arra kért választ: Hol voltak alkalmazva ezek a magánalkalmazottak bevonulásuk előtt és a régi munkaadók miért nem akarnak nekik most munkát adni? Erre feleletet nem kapott.

A Hangya a legemberségesebben járt el. 400 alkalmazottjának adott kenyeret, minden erőszak nélkül, annak dacára, hogy a Hangya mint altruisztikus intézmény nem dolgozott háborus nyereségekre, most sok vidéki üzlet kifosztása folytán az onnan emelkedt tisztviselőket is a központban helyezte el, jelenleg pedig a szállítási akadályok miatt három hét óta árut nem kap s így az alkalmazottak száma nagyot emelkedett, a munka pedig csökkent.

Ha mindegyik kereskedő így járt volna el, tegnap nem lett volna demonstráló gyűlés és nem ért volna igaztalan támadás egy olyan céget, amely mindenkor előljárt abban, hogy a munkásokat közel hozza a munkaadókhöz a megértés alapján.

Bihari József, a magánalkalmazottak szakszervezetének egyik vezetője a Hangyánál történetekre vonatkozólag a következőket mondotta:

— Nem tuduk már visszatartani a tömeget. Akik bementek, helytelenül tették és legnagyobb részben nem is közülünk valók. Mi nemcsak a Hangyának, hanem minden cégnek adni akarunk alkalmazottakat az illető cégek teherbirásának arányában. A Hangyának arra a kérdésére, hogy a neki kiutalt 25 ember hol volt és miért nem fogadja vissza őket a régi főnökük, azt válaszolom és válaszoltuk, hogy ezek az emberek 1911, 1912 és 13 óta katonák, a főnökük pedig vagy tönkrement, vagy pedig megszállott területen van üzlete.

A Szigligeti Társaság választmányi ülése.

Uj tisztikart választanak.

A nagyváradai újságírók és írók között, mint ismeretes, mozgalom indult meg, hogy a Szigligeti Társaságot újjászervezzék. Az újjászervezés célja nemzeti és irodalomművészeti.

Annak idején, mikor az újságíró egyesület az újjászervezést elhatározta, bizottság jelent meg *Adorján Ármin* dr elnöknel és kérte, hogy terjessze választmányi ülés elé az újságírók és írók kérését.

Dr *Adorján Ármin* tegnapi hirta össze a választmányi ülést. Elnök *Adorján Ármin* volt, megjelentek: *Bátory Ferenc*, dr *Krüger Aladár*, *Gyémánt Jenő*, *Pásztor Ferenc*, *Pásztor Bertalan*, dr *Nosz Gusztáv*, *Köszeghy József*.

Dr *Adorján Ármin* előterjesztette az írók és újságírók kérését. Előadta, hogy a maga részéről szimpátiával kíséri az újjászervezésre irányuló mozgalmat, mert hiszen *Sas Ede*, a jelenlegi elnök eltávozván Nagyváradról, nem tudja betölteni elnöki tisztjét.

Gyémánt Jenő szintén helyesli az írók mozgalmát és bizik abban, hogy a fiatal erők a korszellemnek megfelelően fogják vezetni a társaságot.

Dr *Adorján Ármin* indítványozza, hogy a közgyűlést hívják össze és addig is, míg a közgyűlés összeül, küldjenek ki egy bizottságot, amely az újságírók által kiküldött bizottsággal tárgyalja meg az összes kérdéseket.

Dr *Krüger Aladár* helyesli a fiatal erők akcióját a Szigligeti-társaságra nagy és szép feladat vár az elkövetkezendő időkben, amelyhez minden erő tömörítése szükséges. Javasolja, hogy a közgyűlés megtartásáig még egy választmányi ülést hívjanak össze, amelyen a bizottság beszámol a mozgalom vezetőivel folytatott tárgyalás eredményéről, továbbá amelyen az alapszabályok egyes pontjait a helyzethez mérten megváltoztassák és az új tagokat felvegyék, akik a közgyűlésen már szavazati jogukat gyakorolhassák.

Adorján Ármin indítványát dr *Krüger*

Aladár módosításával elfogadták és dr. Adorján Ármán, dr. Krüger Aladár és Nosz Gusztáv személyében kijelölték a bizottságot.

Dr. Adorján Ármán a népkönyvtárakról szóló jelentése után az ülés véget ért.

A négy népkönyvtárat átadják a város kezelésébe azzal a kéréssel, hogy azokat a népkönyvtárak körül érdemeket szerzett férfiak. Rádi Ödön, dr. Adorján Ármán, Rimler Károly és dr. Berkovits Ferenc nevével elnevezve, vezesse tovább.

A cseh minisztertanács a magyar népkormány ellen.

Prágából táviratozzák: A cseh szlovák sajtóiroda közli: A minisztertanács következő határozatot hozta:

Dr. Benes kezdeményezésére minden kétséget kizáró módon következő határozatot hozták:

1. Károlyi Mihály a fegyverszüneti szerződést hamisan értelmezte.

2. A fegyverszüneti szerződés Magyarország területi integritását nem ismeri el és Károlyival egyáltalán nem mint elismert és törvényes meghatalmazottal tárgyaltak.

3. Az egykori osztrák-magyar monarchiára érvényes kötelező tárgyalásokat csak Versaillesban fogják folytatni.

4. Minthogy a szövetségesek a cseh-szlovák osztrák államot elismerték, Magyarország területi integritása de facto és jog szerint nem létezik. Egyébként a többi szövetségesek eddig sem a magyar államot, sem a magyar kormányt nem ismerték el.

A volt német trónörökös nyilatkozata.

Mikor vesztette el Németország a háborút?

Budapest, dec. 5. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti Newyorkból: Az Associated Press levelezője b. szelgetést folytatott a volt német trónörökösrel, aki a következőket jelentette ki:

— Semmiről sem mondtam le, semmiféle okmányt nem írtam alá, de ha a népkormány angol, vagy francia minta szerint döntene, megelégszem egy egyszerű polgár helyzetével.

Arra a kérdésre, hogy nézete szerint mikor vett a háború Németországra nézve sorsdöntő fordulatot, a volt trónörökös így felelt:

Németország a háborút 1914. év októberében vesztette el a marnei csata után, amely nem vesztett volna el, ha a vezérkari főnök uralkodni tudott volna idegein. Ekkor reménytelennek tartottam Németország helyzetét s többször megkíséréltem, hogy a vezérkart kényszerítsem, hogy még áldozatok árán is, békét teremtsen. A vezérkar azt felelte, hogy törődjem saját ügyeimmel és szoritkozzam hadseregem vezetésére.

A háború kezdetén az volt a meggyőződésem, hogy Anglia be fog avatkozni a küzdelembe, a vezérkar azonban ebben sem hitt. A vezérkar a háború folyamán sok hibát követett el, töbak közt legutoljára a márciusi offenzívában is, amelyben akaratom ellenére vettem részt.

Kijelentette még a trónörökös, hogy a háborús pártnak Hindenburg csak névleg volt vezére, tényleg azonban Ludendorff volt a lelke.

A tótok önálló köztársaságot akarnak.

Budapest, dec. 5. (Saját tudósítónktól.) Ma délelőtt Jászi Oszkár nemzetiségi miniszter előtt a keleti tótoknak Szepes, Sáros, Gömör és Zemplén vármegyéből érkezett tizenöt tagú küldöttsége jelent meg, hogy a miniszterrel tárgyalásba bocsátkozzon. A tótok képviselőit, akiket az európai műveltségű Dvorzsák Győző szerkesztő mutatott be, a miniszter azonnal fogadta. A tárgyalások befejezése után Dvorzsák a 8 Órai Ujság munkatársa előtt a következőket jelentette ki:

— Aikalmam volt a miniszter előtt kifejezni a tót nép álláspontját. A tót nép nem akar sem a magyar, sem a cseh szlovák állammal közös államterületet, a tót nép az önálló, független tót köztársaságot követeli. A tót nép egyrészt torkig van a régi rend alatt követelt magyar rendszerrel, másrészt nem akar cseh uralom alá kerülni. Mi ezért a keleti Tót Nemzeti Tanácsot, mint ilyen feloszlattuk, illetőleg beolvastottuk abba az új politikai alakulatba, amely az önálló, független tót köztársaságért harcol. A tótok ezen követelése egységes, e tekintetben nincsen semmi különbség a pozsonymegyei és zemplénmegyei tótok között.

— Jászi miniszternek átadtam a tót nép memorandumát, amelyben követeljük a magyar katonaságnak területünkről való azonnali kivonását, a tót ajku katonák hazabocsátását, az államhatalom átadását, hogy az önálló tót köztársaságot minél előbb kiépíthessük.

— Jászi miniszter alaposan átvizsgálta a memorandumot és kijelentette, hogy ő maga is jóindulattal figyeli a tót nép teljes függetlenségére irányuló törekvését.

A Temps képtelen állítása a magyar kormányról.

Jászi miniszter nyilatkozata.

Budapest, dec. 5. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A Tempsnek arra a teljesen képtelen állítására, hogy a magyar kormány Jászi miniszter irányítására bombákkal dolgozik a románok ellen, Jászi Oszkár miniszter kijelenti, hogy miként a háború előtt, úgy most is az ország minden nemzetiségével szemben a békés megegyezés híve.

A románoknak felajánlottuk a béketárgyalások befejezéséig az imperiumot azon területeken, ahol a románok vannak többségben. Ők azonban olyan területekre is igényt tartanak, ahol a románok csak 43 százalékat képviselik a lakosságnak s csaknem 4 millió magyar és német él. A románok ezen statisztika helyességét kétségbe vonták s ezért a magyar kormány elfogad bármilyen nemzetközi szakszabvány ellen őrzést vagy felajánlja azt, hogy nemzetközi vezetéssel új statisztika készíttessék.

A tótokkal való tárgyalások sokkal több eredménnyel kecsegtetnek, mert nyelvtérületük egységesebb.

A miniszter ezen nyilatkozatát eljuttatták a külföldre is.

Anglia határait elzárja az idegek elől. Bonar Law, az angol külügyminiszter kijelentette, hogy a jövőben minden ellenséges állampolgár letelepedését megtiltja és Angliába csak azokat engedi be, akiket antantérelmük miatt üztek el hazájukból.

HIREK

* Mackensen 70 éves. Mackensen, a veretlen német generális ma töltötte be 70-ik életévét. A hadvezér születésnapja csöndben, minden külső ünnepelés nélkül telt el, csak a legszűkebb környezete tudta, hogy a tábornoknak születésnapja van.

* A nagyváradi Károlyi-párt vasárnap, december 8 án, délelőtt fél 11 órakor a városháza nagytermében értekezletet tart.

* Nem kapunk szenet. Nagyvárad város villamostelepe a legkomolyabb válság előtt áll. A meglevő szénkészlete napról napra fogy s újabb szén szállítmány nem érkezik. Sőt még kilátás sincs rá, hogy a közeli napokban szenet kapjunk. Rimler Károly polgármester tegnap telefonon összeköttetést kért a petrozsényi szénbánya vezetőségével, de már nem kapott kapcsolást, amiből arra lehet következtetni, hogy Petrozsénybe már bevonultak a román csapatok, amely esetben ennél már egyáltalán nem is jöhet szén Nagyváradra. A városi vízműnél még egyelőre nem okoz nagyobb bajt a szénhiány, mert január közepéig el van látva a gőzerőre működő régi vízműtelep szénrel. Ez a telep tehát erősen redukált vízmennyiséget képes január közepéig szolgáltatni.

* Üzemzavar. Tegnap Vix alezredes levelét és a magyar kormány válaszát fővárosi tudósítónk megkésve adta le, emiatt a lap nyomdai előállítására is megkészt, úgy, hogy reggel 6 órakor az áramszünet a gépeket még munkában találta. Ennek folytán sok példányt nem lehetett már a lapból előállítani s így több előfizetőnk tegnap újság nélkül maradt. A kellemetlenségért elnézést kérünk, tudósítónknál pedig intézkedtünk, hogy ilyen késés többé elő ne forduljon.

* Apologiai kurzus ma délután 4 órakor a Kath. Kör választmányi termében előadást tart.

* Az Urleányok-kongregációja szombaton reggel 7 órakor közösen szentáldozáshoz járul az olasz plébánia templomban.

* Temesvárra megérkeztek a franciák. A magyarországi okkupáló sereg tulnyomó része francia gyarmati katona. Forróvidéki színes emberek, kik bizony nagyon is sokat szenvednek a mi zord éghajlatunk alatt. Temesvárra a múlt éjjel egy osztag lovas spahi és vadász érkezett. A tiszteket a szállodákban, a legénységet a kaszárnyákban helyezték el. Incidens nem történt.

* Frigyes főherceg saját emlékművére gyűjtött. Prágából jelentik, hogy a Pravo Lidu, a cseh szocialisták lapja érdekes leleplezéseket közöl Frigyes főhercegről. Frigyes főherceg ugyanis valóságos adót vetett ki a parancsnoksága alatt álló tisztekre és legénységre azzal a céllal, hogy az így egybegyűlő pénzből a háború befejezése után satát haditetteinek méltó emléket állíthasson fel.

— Ilyen módon — írja a lap — rengeteg pénznek, több milliónak kellett egybegyűlnie, amelynek azonban ezidő szerint nyoma veszett. Fel kell kutatni ezt a pénzt és jó ékony célra, az özvegyek és árvák felsegélyezésére fordítani.

* **Felhívás.** Felhívjuk az összes rokkantakat és hadiözvegyeket és rokkant tiszteket, hogy szombaton, e hó 7 én este 5 órakor a Teleky-utcai Abbázia-kávéházban feltétlenül megjelenjenek. Rokkant igazolványát mindenki hozza magával. Rokkant Tanács.

Felhívjuk az alább nevezett rokkantakat, hogy délután 4 és 6 óra között a pa naszirodában jelenjenek meg:

Opre György Tilinkó-u. 16, Szappanos Lajos Fűzes-u. 34, Papp József Veres Balázs-u. 10, Pogány Pál Vég-sor 8, Somogyi István Uri-utca 41, Stettner Ferenc Kolczsvári u. 102, Steiner Miklós ugyanott, Nagy György Ritók-u. 15, Maruca János Szt Jeromos u. 7, Mészáros Lajos Szacsvey u. 83. Köteles Árpád Rét-u. 12, Klein Izsó Rómer-u. 1, Kiss Ferenc Kálmán u. 2, Hajdu Balint Bethlen utca 9, Grün Sándor Fürdő-utca 13, Farkas Lajos Gyár utca 33, Fésűs József Bém u. 11, Egyei Ferenc Galamb u. 10, Debrezzeni János Veréb u. 28, Czicz Demeter Bánvasor 9, Zérán József Sándor u. 4, Vékony Sándor Varju u. 3, Ursz György Veres Balázs u. 17, Tar Lajos Kolozsvári u. 187, Kirs Márton Damjanich u. 22, Szabó Lajos Damjanich u. 5, Orosz György Óssi-tér 30, Trippa Sándor Vég-sor, Kádár László Ovoda u. 13, Togyerás János Várház-u. 53, Zsiros János Kert város, Székely Gyula Kolozsvári u. 148, Sipos Sándorné Berkovits u. 5, Lénár János Szent Jeromos u. 6, László József Hódossy Mihály u. 25, Kovács Imre Tilinkó-u. 16, Vagyon Mihály Beöthy Ödön-u. 43, Pap Gáspár Francia-sor 34, Mester Ferenc Gilányi u. 36, Gálos György Varju u. 39, Swartz Péter Ór-u. 17, Kiss Sándor Galamb u. 5j Szlovák János Vitéz-u. 18, Tóth Mihály Kálvária-u. 32, Morok László Szent Jeromos u. 11, Géczy Ferenc Kertész u. 2, Bokis Mihály Vég-sor 10, Bondár Sándor Zöldfa u. 7.

* **A munkaadók és magánalkalmazottak** huszas bizottságának főnök meg bízottai a demonstráció folytán egybegyűlt közös ülésen örömmel vették elégtételül azt a kijelentést, hogy e hó 5-én elhangzott támadások nem a békéltető-bizottság ellen irányultak, hanem azok ellen, akik alkalmazottaikkal szemben nem teljesítették kötelességüket.

* **Tolvajt fogtak a polgárőrök.** Rulikovsky-utnak két derék polgárőre: Szántó Dezső és Engländer Béla éjjeli körutjuk alkalmával egy vadonatúj csizmákkal megrakott katonával találkoztak, aki meglátva a polgárőröket, lopott zsákmányának nagyobb részét a hadapródiskola udvarára dobta be. A hadapródiskola készsége sietett a polgárőrök segítségére és a menekülő tolvajt elfogták.

* **Póthírdetmény** a leszerelt katonák 30, illetve 40 napi zsold és ételmezési váltáságainak kifizetése tárgyában. A magyar hadügyminiszterium 30442-1978. sz. rendeletevel elrendelte, hogy a 30, illetve 40 napi zsold és ételmezési váltáságot a városi pénztár csakis azok részére fizesse ki, kiknek hozzátartozói hadisegélyüket a nagyváradi hadisegélyző hivataltól kapták. A kiknek hozzátartozói nem Nagyváradon kapták hadisegélyüket, azok a 30, illetve 40 napi zsold és ételmezési váltáságot azon község előjáróságánál kapják meg, ahol a hadisegély folyósítva lett. Felhívom azon nagyváradi leszerelt katonákat, kiknek hozzátartozói valamely okból egyáltalában nem kaptak hadisegélyt, hogy ne a már kiadott hírdetményben megjelölt napon, hanem december 10 12-én jelentkezzenek a városi pénztárnál, hol azt, hogy hozzátartozóik állandóan Nagyváradon tartózkodtak s ők maguk is Nagyváradról vonultak be, a bejelentő hivataltól kérendő igazolvánnyal igazolni kötelesek. Nagyvárad, 1918. december 3. Rimler Károly polgármester.

A tót földek megszállásával Foch tábornok bizta meg a cseheket.

Budapest, december 4. (Saját tudósítónktól.) Prágából jelentik: A cseh-szlovák nők tanácsának tegnapi ülésén bejelentették, hogy Foch tábornoktól távirat érkezett, amely szerint a cseh-szlovák hadsereget elismeri az entent hadsereg részéül és megbizta a tót földek megszállásával.

* **Hírdetmény.** Kapucinus, Felső Szacsvey, Zárda, Liget, Bertsey György és Várady Zsigmond utcai közséhez tartozó polgárőrség tagjait felkérem, hogy az őrség pontos betartása, valamint a beosztás módzatai és egyéb ügyek megbeszélésére szombaton, folyó hó 7 én d. u. fél 6 órakor saját érdekükben kivétel nélkül jelenjenek meg a Szacsvey utcai zsidó leányiskolában. Közzet parancsnokság nevében: Leitner Zoltán.

* **Szabályozták az egyenruha viselést.** A leszerelt tisztek és közkatonák jelentékeny része még mindig katonai egyenruhát visel, főként azért, mert nem tudnak megfelelő civil ruhához jutni. Ez azonban egyrészt megnehezíti a katonai és rendőri ellenőrzést, ezért a hadügyminiszter szükségesnek tartotta az egyenruha viselésének megkülönböztető szabályozását. Evégből elrendelte, hogy az összes tényleges szolgálatot teljesítő katonák derékszíjra kötelesek viselni oldalfegyver nélkül Ezenkívül utasította a katonai hatóságokat, hogy a tényleges katonákat személyazonossági igazolvánnyal lássa el, amelyet minden katonának hordani köteles.

Színház.

A színház műsora:

Péntek: Palika.
Szombat délután: Nebántsvirág.
Szombat este: Palika.
Vasárnap délután: II. József császár.
Vasárnap este: Paccirta.

Palika.

(Színmű 3 felvonásban. Irta Gábor Andor.)

Gábor Andor színműve eléggé érdekesen feldolgozható, bár nem egészen új témát választott: az álszínésznő tartja a maga szégyene árából az egész családját, köztük az öccsét is, Palikát. Palika az egyetlen, aki a pénz eredetéről nem tud semmit addig, míg az érettségi bizonyítvánnyal haza nem jön az intézetből. Ekkor meg tudmindent, összerakul a nővére grófi szeretőjével, azt megtámadja, de ő huzza a rövidebbet, a gróf arcúit. Palika provokálja a gróft: de közbelép a nővére, ráveszi, kérjen bocsánatot a gróftól, mert különben koldussá lesz az egész család. Palika hálából azért, amit érte a nővére tett, megírja a bocsánatkérő levelet és leugrik a negyedik emeletről.

Az egész valahogyan olyan riportizű história, amelyre nagyon sok irodalmi értéket kellene fűzni a kidolgozásban, hogy igazi érték legyen belőle. Sajnos, az egész darabon át azt kell éreznünk, hogy a rideg, merev vázról hiányzik az a külső kidolgozás, amely művészi formában minden témát el tud fogadtatni.

A Gábor Andor témájához pedig, mely a realizmust a szennyben véli feltalálni, az orosz írók művészi készsége kellene, hogy irodalmi értékű napi termelés átlagán felülálló alkotás legyen belőle. Palika-

kának azonban legnagyobb fogyatékosága a kidolgozás pongyolasága. Jól végiggondolt, de riportszerűen, hevenyében megírt három felvonás az egész, a melynek végén egyáltalán nem érezzük azt, hogy a három felvonás alatt az irodalomhoz komolyabb köztünk lett volna. A jellemekben alig van valami egyéniség, sikerültebbek a dialógok, az öngyilkosság a bonyodalomnak nem megnyugtató megoldása, hanem nyers kettévágása, általában az egész darab a nézőt közbönsen hagyja. Aki ma látta, két hét múlva elfelejti.

Még legjobb volt az előadás. Első sorban Harsányi Miklósról kell megemlékeznünk, akit most volt alkalmunk igazán, mint tehetséget egy neki való jó szerepben megismernünk. Az öreg, részeges, zúzott apát pompás realizmussal játszotta. Arcjátéka, hanghordozása, mozdulatai mind harmonikus egészben tüntették fel a darabnak ezt, a talán legjobban megrajzolt alakját. Ő volt az előadás sikerének legfőbb biztosítója. Igen jó volt a címszerepben Váradi Lajos. Kivált a harmadik felvonásban találta el a megfelelő hangot. Jósika Mici a bukott színésznő szerepében elegáns játékkal ismét külön Pintér Margit jóízűen alakította a kosaras mamát. G. Polgár Mariska egy szerelmes kis baklist játszott igen sikerülten. Kis szerepben jó volt, mint mindig, Deák Kornél. A rendezés Tóth Eleknek dicsérei.

Erdészleány. Buchbinder és Jarno bájos és idillikus zenéjű operettjét a jövő héten eleveníti fel a színház operettgyűjtése. A repris címszerepében a népszerű primadonna Horvátn Nusi tehetségének újabb kvalitását csillogtatja.

Nebántsvirág. Szombaton megy a színházi szezonban először délutáni előadásban Hervé hervadhatatlan, örökszép melódiájú operettje „Denise de Flagvignet”. Pál may Ilka és Küry Klára híres szerepét a színház bájos primadonnája, Aggházy Melinda veszi át. Floridor Celesztin pompás kettős figuráját a kitűnő komikus, Sziget Jenő játsza.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább vezetni. A kávéházamban szolid árak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezérelvem.

Minden este kitűnő színházi vacsorát szolgállok fel.

Szives pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

Szerkesztését felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r. t.**

MOZI.

A szenvedély rabja. Az Apolló ma este rendkívül érdekes, izgalmas atmoszférájú filmjátékot mutat be publikumának, A szenvedély rabja című drámát, amely az események erejével fog hatni s a nagy siker minden feltételét magával hozza. A szellemes, ötletekkel teli darab nemcsak elmés-ségével és művészetével fog feltűnést kelteni, de nagy hatása lesz annak a finom erotikának, kedves pikantériának, ami a pattogó, frissen perdülő jeleneteken átvonul. A dráma szereplői ugyanazok a nagyszerű színészek, akik a Legyen világosság! az emlékeztető filmszenzáció alakjait oly ragyogó művészetel kreálták.

Fényes új műsor premierje lesz ma az Urániában és a Vigadó mozgószínházban. A Családi tüzhely című mélyen megható drámát fogják vetíteni. Ez a pompás film a bécsi és berlini mozgószínházak remek műsor-arábjára, mely bizonyára Nagyváradon is nagy közönséget fog vonzani. A kitűnő darab főszereplői sorában viszontlátja a publikum kedvenc színészeit s külön meglepetés lesz a modern rendező művészi munkája.

URÁNIA mozgó- színház	MA Családi tüzhely. Hétköznap 5, szombat, vasárnap 3 órai kezdettel.
------------------------------------	--

* Zongora és énekórákra beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészítik a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének- és okl. zongora-tanítónő, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianino eladó, esetleg bérbeadó.

Legujabb fűzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket köny-
vecskékre és folyószámlára és
azt előnyösen kamatoztatja. Le-
számítól váltókat. Engedélyez
előnyös feltételek mellett jelzá-
logkölcsonöket törlesztésekre.
Előleget ad értékpapírokra.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban
a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
**anuitásos és kamatozó
jelzálogkölcsonöket**
ugy földekre mint városi bérházakra
15—65 évi időtartamra a legelőnyö-
sebb kamattétel mellett

**minden árfolyam levo-
nás nélkül**
készpénzben folyósítunk.



Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb
hévízfürdője. Természetes 49°C hőmér-
sékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensió-
rendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei
a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Fésűk

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk,
hajtók, hajcsattok, oldal- és
konty-fésűk, kefék, bőráruk,
pipere és toilete szükségle-
tek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszműáruház
Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.

Javítások eszközöltetnek.

VAS és rézágak,

afrik és lószőrnatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: össze-
hajtós ágyak eredeti
gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

A szenvedély rabjai.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

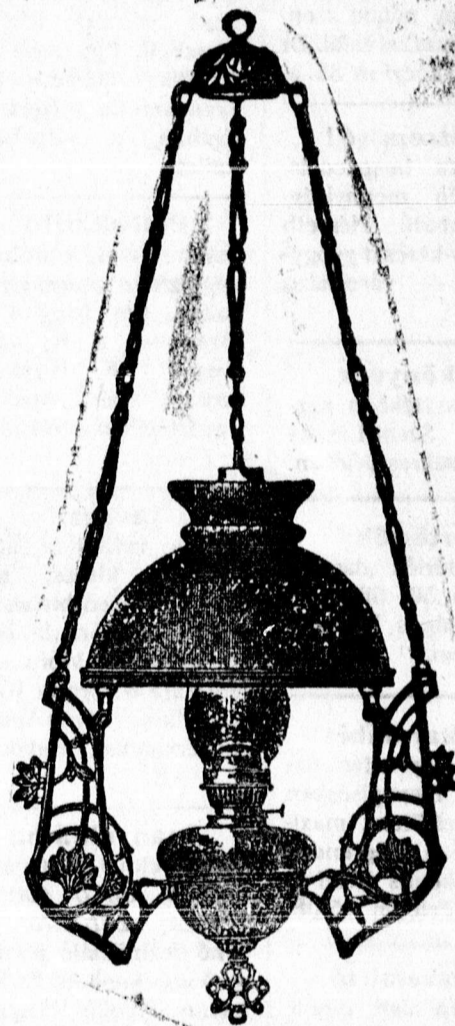
VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

Családi tüzhely.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:



Teáskészlet színes tálcával	40.—
Kávékészlet	40.—
Fekete-kávé készlet színes tálcával	40.—
Mosdókészlet finom majolika sz. felaz.	80.—
Főző lábasok tűzálló	6.—
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10.—
Befőtteskészlet finom aranyozással felaz.	40.—
Függőlámpa csigás felszerelve	60.—
Falitűkör színes aranyozással	40.—
Ebédlőkészlet sz. aranyozással 6 szem.	800.—
Ebédlőkészlet színes finom minátval 100 rész, teáskészlettel együtt	500.—

Diszműáruk, majolika disztárgyak,
valódi cobald diszműáruk, terak-
kóta figurák, chinaezüst és alpacca
ezüst áruk
legnagyobb választékban.

Képeretezés, ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladónak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmű-
áru nagy gyári raktára Nagyvárad,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Elveszett

egy vörös színű, hosszú szőrű kan vizsla kutya. Megtaláló jutalom ellenében sziveskedjék a püspöki residenciába átadni.

Gépszijak

35 mm-től 90 mm-ig jó állapotban eladók. Erdélyi. Szent János-u. 6.

Egy

mindenes szakácsné és szobaleány nálam azonnal alkalmazást talál. Dr. Passy. Rákóczi-ut 35 a.

Salétrom-só!

Sonka- és huspácoláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Aranykereszt gyógytárában, — városháza mellett.

Imakönyvek

nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Portörliők

és padlótörliők darabja 6 korona 50 fillér. — Hegedüs János, Rákóczi-ut 1. szám.

Téli karalábét

és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális árban. Megrendelhető Moskovits Adolf és Flainál. Telefon 15-08.

Tyukszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 1—B. sz.

Husfűstölést

és disznóölést elvállal Bém-utca 11.

Likör

és rumkompositiók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essenciák. Törköly, Szilvórtum, Seprő, Cognac- kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Ne dohja ki pénzét a ruhákért, mert a kárpótló bevaltruhafelekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag kifestheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógytárában, a városháza mellett.

Poloskairtó

Megbiztos, kipróbált, megbízható poloskákirtásra. Kis üveg 4 K, közepűveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Favaszi

szepiők, májfoltok, bőrcsőrösség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Víóra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Spanyolnátha

járványoknál betegsőbbekben *lenyő (borovicska) szobaillat* kitűnő dezinficiáló permelező szer kapható Farkas István Apolló drogeriájában.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvételük a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

IZSÁK LIDIA



Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11—53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékszerelő, bronzműves, bádógos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, grammofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

HIRDETMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Biharmegye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelkezésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból 10 üvegnél kevesebb nem kapható. Helybeli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér küldőncdíj ellenében kivánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szives megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelentkezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE

Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38.

Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leánka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beretvás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamatos 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamorodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5 l. 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00, Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Transilvan, Goldeck, üvegenként 30 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Különbeféle francia likörök, Gyomorerősítők, literenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendők.

Kicsinybeni eladásra, főlerakatom JANO-VICS IGNÁCZ bodega üzletében Rákóczi-ut városi kávéházzal szemben, a fentjelzett árak mellett beszerezhetők.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.